

Universal Declaration of Human Rights - Kabiye

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

KEDENGA KPEEKPE YƆƆ EYƆ WALA TƆM

KUBUUZUTU

Yee ditisaa se pɔmɔna eyaa se pewee kuman wala esundaa ne pkenaa wazay pɔyɔ kɔyɔ, ditisaa dɔdɔ se peede ejade yɔɔ tu-yɔɔ wɛɔ, toovonum ne laheziye paltyna;

Dinaa se eyɔ wala tɔm kusɔɔ ne tu-yɔɔ kudɔɔ palabina ne kiweekum tɔyɔ ne pɛɛyɔ eyaa. Mbɔ pacay se ejade eleyɔ wɛɔ, eyaa wɛɛ pa-tu yɔɔ, pɔyɔdɔ yem faaa ne pɔwɔ se palt kɔɔɔ taa, sɔɔndɔ eɛtasy-wɛ kpaɔ;

Yee wade kewiyay ekandayɔ eyɔ wala yɔɔ camye kɔyɔ, wiɔyi putay eyɔ enɔ kenaɔ kujeyɔ se ekɔy kewiyay nga kɔ-yɔɔ se kalakti nɔɔ;

Pɔwe camye se pasina ajeya, akpeeti ne ala taabalye dɔɔ tɔmye dɛu ne puhuuna-yɛ;

Dinaa se ajeya kɔgbendɔ ngbeye payɔ takayay taa ke eyaa kpeekpe tasi tisuu eyɔ wala ne e-wazay pɔ-tɔm, ne pɔɔ se abalaa ne halaa pɔwe kuman wala ana a-esundaa; mbɔ labina ne paka nɔɔ se pekpeeti samay sɔnaɔ tɔmye yɔɔ ne pisa pewee pa-tu yɔɔ camye;

Ajeya kɔgbendɔ ngbeye taa ajeya tisaa se alakti ne eyaa kpeekpe nɔ eyɔ wala, ele pɔwe se ngbeye edɔ-yɛ nisi;

Yee eyaa tungɛ iwena lumayziye kɔdɔmɔye eyɔ wala ne e-tu yɔɔ wɛɔ tɔm yɔɔ kɔyɔ, pisan ne pala tɔmye ndi.

MBɔ AJEYA KIGBENDɔ NGBEYE KEDIYZAY SƆSƆ TƆM SE:

KEDENGA KPEEKPE YƆƆ EYƆ WALA TƆM tɔne tɔke ajeya wena kedenga kpeekpe yɔɔ eyɔ wala tɔm wɛ a-nɔɔ taa yɔ a-lumayziye; ne pisa aɛyɔ a-tu, akuli ngbeye dɔne da-ajeya eyaa ne ajeya leena eyaa eɛe ne paɔa eyɔ wala ne e-tu yɔɔ wɛɔ tɔm.

Hɔɔlay 1

Palɔɔ eyaaa ne pa-tu yɔɔ wɛɔ kpaagbaa ne pewee kuman wala esundaa. Palɔɔ-wɛ ne pɔ-lɔɔ ne pa-mayzum; mbɔ yekina ne pɔsɔɔɔ dɔma se peke eyaa pa-tungɛ.

Hɔɔlay 2

Paa eyɔ weyi, eke kɔsem, kukpedɔ, kɔhɔlɔm, nɔmdɔ, kedeyay, paa eke eɔɔɔ ngɔ ki-taa tɔ, elay sunaa, epɔɔɔ eɔ se kedenga kpeekpe yɔɔ eyɔ wala wena pɔyɔdɔ a-tɔm ciellne yɔ, ake dɔdɔ e-nɔna.

Mbɔ dɔdɔ paa eyɔ eluna le, eke ejade ndi dɔwe dɔ-tu yɔɔ yɔ, dɔfeyɔ dɔ-tu yɔɔ yɔ dɔ-taa tɔ, yaa dɔ-poliitikii ke ngɔ, paapɔɔɔ pɔɔ se eyɔ wala tɔm tɔne tɔdatayna-t.

Hɔɔlay 3

Paa anɔ, ewena wade se eweena wezuu, ewee e-tu yɔɔ ne ekandayɔ e-tu yɔɔ.

Hɔɔlay 4

Pɔfeyɔ se nɔyɔ ewee yomiye taa; ele padaadɔ-t dɔdɔ kɔɔɔ. Pekizi yomiye tɔm.

Hədləy 5

Pufeyt se padtə nəzyt kəñə, pekpənğesi-t, yaa palabı-t mbə pıdaməna se pala eyt yə.

Hədləy 6

Paa anı, ewəna wadə se paa le, paya-t se caa akele.

Hədləy 7

Eyaa kpeekpe we kuman paytə əsındaa nə pəweəna wadə dəddə se paytə ekandayt pə-yə kuman. Yee palakı-we nabəyt nə pufeyt de, yaa pıddə paytə nəmaə ta, pıwee dəddə se pakandayt pə-yə kuman.

Hədləy 8

Paa anı, ewəna wadə se pacay-t təm yaa pomuluu-i fanññ wala wəna paytə ha-t yə a-nəmaə taa, ewolo eheyi ejadə taa təm həyaa.

Hədləy 9

Paapızıy pakpa nəzyt fanñ padıy yaa pekezi-t tetə.

Hədləy 10

Yee pakpa eyt nəzyt se elabı nabəyt, ewəna wadə se pahəə ə-təm fayt nə pana; tıdey yaa tıstı.

Hədləy 11

1. Eyə weyi pakpa-t nə padahəda ə-təm yə, pəcəñna-t se edəweeki pəyt; a-aseyde tınaa nə ə-yə kandıyaa pasıngıy ə-wayt, pahəə ə-təm fayt əzi paytə pəzəə yə, nə pana toovonum.

2. Paakpay eyt sənə dıoə mbə əelaba nə pıdaafeyt paytə taa yə, pə-yə; yee pə-wayt pəkəma pıu se əelabı mbə yə pıke kıweekum, nə pəpəzəə se pəhə ə-nangbangəə kəy, paytə kındə yə patıngıy.

Hədləy 12

Pufeyt de se eyt nəzyt edtə ə-nə lelə təm taa yem yem.

Hədləy 13

1. Paa anı, ewəna wadə se ewolo paa le, əcay dende e-liu wee yə paa ejadə ndı le dt-taa.

2. Paa eyt weyi, ewəna wadə se ekəyt ejadə ndı ewe dt-taa yə, paa pıke ə-ñındə, nə pımay-t dıooye le, epıstı.

Hədləy 14

1. Yee palı eyt nəzyt wayt dıli fanññ, ewəna wadə se eñıntı kəytə dıddəy. Ətalı le, padaalə-t.

2. Əle, yee toovonum, eweeki nabəyt nə pañıntıy-t se pakpa-t, əfeyına wadə se edtə kəytə dıli.

Hədləy 15

1. Paa eyt weyi, ewəna wadə se eyaa ejadə nadıy se ə-tə.

2. Pufeyt se pekizina nəzyt se edaayaa ə-ejadə se ə-tə yaa edaa ləyzi tə.

1. Halɓiya ne abalɓiya, paa pe-te le, palaki cacci ngɔ, pataliy pe-dede le, pewena waɗe se pawalt, pakpay halaa ne papisti dɩsti ne su-tunaa. Pa-wala we kumaɗ halɓupayye dede; abalɔ wena waɗe se ekizi e-halɔ ne edɗont-t; halɔ ñewena waɗe dɗɗɗ se ekizi e-walɔ ne ekoti e-yoo.

3. Muzay kena samay hoye; kewena waɗe se samay ne kewiyay pakandayi ka-yoo.

1. Eyo paa weyi, paa ewe e-deke, paa ewe lalaa hekɔdaa, ewena waɖe se eweena ñum.

2. Քիֆեյտ զեւ սե քելըց ողայծ է-նիւմ ֆաղղղ.

Paa ani, ewena waɗe se elɓi e-lumayza faaa, etuj esa tɓm nɔmaɓ ngɔ esaɗalaa ya. Pɔ-tɔbɔɔ se waɗe qune diyekina ne eyɔ pɔɓi eyele esa tɓm nɔmaɓ nakɔyɔ ne etuj lɛɛkɔ, epɔɓi ewɓi esa tɓm nɔmaɓ ngɔ etungɓy-kɔ yo kɔ-tɓm lalaa faaa; paa ewe e-deke yaa e ne lalaa, epɔɓi elɔ pɔ-tɔmɓye.

Paa eyɔ weyi, ewena waɖe se eyɔɔɖi faaa ndɔ emayzɔ yɔ; pɔ-tɔbɔɔ se sɔɔndɔ edaakpa eyɔ naɔyɔ se ɛɛyɔɖi natɔyɔ ne palabi-t nabɔyɔ. Pɔ-tɔbɔɔ ɖɔɖɔ se eyɔ wena waɖe se ekedɔ lalaa ndɔ esuma, enaa yaa enuwa yɔ.

1. Paa an, ewena waɗe se ewolo kediyzay ne eweena ngbeyɛ.

2. Pufeyi se pakpa naayō ne don se esōō ngbeye naq̄ye taa.

1. Paa eyō weyi, ewena waḍe se edō ē-nō ē-ejaḍe ḍākōō tōmye tōm taa. Emaymay epiziy ēla lumayza yaa etinna samay lizi eyaa mba se pādākt ejade yō pō-yōō.

2. Paa anɩ, ewena waɗe se eɗa kewiyay tɔmɩye naɗɩye.

3. Samay səəlüm kena kewiyay dən tigiđe. Takayısı dözöb panayna samay səəlüm mbö.

Paa eyō weyi, ewena waḡe se samay ekandayt e-yōō. Kandayōō mbō piyekina ne eyō weē e-ti yōō, ehezi ñum ne eṣekuliye pa-ñinōō nōmaō taa.

1. Paa anɔ, ewena waɖɛ se ehiy tɔmɩyɛ, tɔmɩyɛ nɔɩ ɛsɔɔlaa yɔ, elabi-di ne mulum ɛdaawɛɛ.

2. Eyaa kpeekpe wena wade se, palaki tɔmɩye kɔdɔmɩye kɔyɔ, peheyi-we kuman, mulum edaawee.

3. Eyo weui elaku tōmye yo, pōmōnaa se peheyt-i camye, putalt e ne e-muzay ne padaala kōñōy samay taa.

4. Paa ant, ewena waɗe se e ne lalaa paɗɗo ngbeye; e-ngbeye ekpendi angba leena yoo, angba ana awɛɛ don ne akandayi e-yoo.

Hoolay 24

Paa ant, ewena waɗe se ehezi ne ecalasi e-ese, padaakili-ti nazoo tomiye taa; ewena waɗe dadda se paa pinay nga, paha-ti fenay kaddamay, ehezi ne pete peheyi-ti ke-liidiya.

Hoolay 25

1. Paa ant, ewena waɗe se eweena hum ne piwazi e ne e-humba pe-wezuu cayoo taa; ezi toonay, toola, daddaye ne ka yoo. Ewena waɗe se elaki kaŋon, piwazi-ti, elabi ejam, episi edane yaa leluu, ekpadayaa, pala naboyoo ne pasina-ti.

2. Asan ne piya pomona se pasina pinay.

Hoolay 26

1. Paa eyoo weyi, ewena waɗe se pokuli e-ese. Pidamona se peheyi kaŋon sukuli yoo. Pitena paa ant kujeyoo se ewolo-ko. Powee se leyoo ne toma kpasoo sukuli potayi. Poozoo dadda se patoli sukuli kutezoo nonso paa ant.

2. Eyoo woki sukuli se e-ese ikuli, piwazi-ti e-wezuu cayoo taa, pisina-ti ne eha eyoo wala. Kistyna eyaa ne pantyna dama, pekpeyu dama pa-kiweekum, paɗɗo ngbeye. Kistyna dadda ajeya kibendoo ngbeye toma wena aantiy lanhezeye yoo.

3. Piya humba wena waɗe se palizi sukuli ngo pooda se pepiya iwobi-ko yoo.

Hoolay 27

1. Paa ant, ewena waɗe se edoo noo faaa e-ajade sonzi tom taa ne mbo pitiy pi-taa yoo, piwazi-ti.

2. Paa ant ewena waɗe se ekandayi mbo elaba ne e-hude see yoo po-yoo.

Hoolay 28

Paa ant, ewena waɗe se eha pana ne yedeyedeto edaawe ajade yoo, ezi poyoodoo kedenga kpeekpe yoo eyoo wala tom takayay taa yoo.

Hoolay 29

1. Paa ant, etli esu se ewe samay nga ka-taa fee ne piketyna-ti yoo, etoo-ke kumiye.

2. Paa eyoo weyi, ediyzina se e-wala humoo nomoo ne e-ti yoo weo lelen nti pa-taa le, kamay wee; pifeyi se ecezi-ke; payoo dona-ke. Mbo yekina ne eyaa han dama wala; mbo hayna momoo dadda se demokrasii samay taa eyaa inuna dama.

3. Eyoo nooyoo eepiziy eto se ehan wala ana ne poodoo ezi ajeya kibendoo ngbeye sooloo yoo.

Hoolay 30

Kedenga kpeekpe yoo eyoo wala tom tone, ti-taa to kpayi kpayi. Eyoo nooyoo feyi eton se hooloo kone, yaa ngo yoo, kotonna se padaana wala naaye ajade dune, yaa ndi yoo di-taa.